

Slovenci, Jugoslavija in slovenska kultura (I)

2. 6. letos je bilo v Cankarjevem domu zborovanje slovenskih kulturnih delavcev. Sklicala sta ga Svet za kulturo pri RK SZDL Slovenije in Republiška kulturna skupnost. Ta zbor naj bi zapolnil vrzel, ki je nastala ob skoraj dveletnem premoru Plenuma kulturnih delavcev OF, ne da bi niti organizatorji niti občinstvo mogli vedeti, ali gre za nadomestno ali vzporedno manifestacijo. Vprašanje je ostalo odprto, zbor je bil vsekakor potreben in se je lotil teme, ki je resnično že nekaj časa tako živo med nami, da se obnjo že nevarno spotikamo. Večino gradiva s tega zborovanja objavljamo v tej in prihodnji številki.

* * *

»Napačna je misel, ki rojeva očitek, da se Slovenci iz samega egoizma ali zaradi svojega dekadentno ekonomskega zgledovanja po Zahodu trgamo od domovinskega telesa Jugoslavije, res pa je, da nas skoraj brez izjeme prevzema, blago rečeno, temeljno občutje nelagodnosti, ko razmišljamo o sebi v svoji skupni državi, ki noče ali ne more v korak z razvitim svetom, ampak si na vse kriplje prizadeva za jugoslovansko povprečje, bolj kot za enakost, za izenačenje, čeprav na srhljivo nizki ravni, ki nas vse bolj izstiska iz napredne Evrope...« (Ciril Zlobec)

* * *

»Tudi na področju gospodarstva imamo opraviti z mnogimi mistifikacijami, ki jih je treba osvetliti in razsvetliti. Pogoji gospodarjenja so v večini primerov predpisani, administrativno določeni in je včasih čisti mazohizem, da sploh še kdo hoče delati v takšnih razmerah. Tudi za mnoge izgube v gospodarstvu so krivi predpisi ali neizvajanje sistema, za kar je spet odgovorna država... (Vladimir Kavčič)

* * *

»Sedanost namreč doživljamo dvovrednotno, tako je dvovrednoten naš odnos do okolja, do narave, vendar je dvovrednotna tudi tehnološka pot, kot jo snujejo informatika, atomska energija in biotehnologija. Refleks te dvovrednotnosti je klic po orientaciji ali po vrednotah. Zato moramo ta klic po orientaciji razumeti kot klic po smiselnem krmiljenju prihodnosti onstran ambivalentnosti: »Dajmo, premislimo, katera prihodnost je smiselna, in nato krmilimo k njej...« (Dr. Marko Kos)

* * *

»Samoodločba ni dejanje nacionalistične zarote skupine nacionalistov, ampak je odločitev celotne družbene biti naroda (tako socialnorazredne kot nacionalne biti), torej tudi odločitev delavskega razreda in njegove avantgarde. Delavskega razreda ni mogoče izključevati iz odločitev, ki so usodne za narod, in mu celo očitati nacionalizem. . . .« (Dr. Ivan Kristan)

* * *

»Slepa zagledanost v teorijo, ki daje prednost kolektivnemu pred osebnim, splošnemu pred posebnim, internacionalizmu pred nacionalnim, razrednemu pred človeškim in v tem kajpak delavskemu pred kmetskim, in ne manj slepa poslušnost navzgor in centrom ideje bodisi v Moskvi ali v Beogradu – kar je na drugačni ravni pravzaprav spet in spet znano slovensko ponavljanje poslušnosti Dunaju ali Vatikanu – vse to kajpak ni moglo prinesiti kakšne posebne sreče in tudi ne perspektive ne skupnosti ne narodu ne posameznikom . . .« (Tone Pavček)

* * *

»Opraviti imamo z novimi, inventivnimi postopki na področju založništva, samostojnega kulturnega dela, z majhnimi gospodarskimi obrati itn. Zbor slovenskih kulturnih delavcev – bolje združenje slovenskih kulturnih delavcev – ima možnost, da zbere in združi omenjene avtonomne napore, ki kažejo v smer preobrata v družbo intelektualnih storitev . . .« (Dr. Dimitrij Rupel)

* * *

»Biti to, kar v resnici si, pa je največji izziv za vsakega. Še več, mogoče je reči, da človek sploh živi le toliko, kolikor živi lastno istovetnost. To pomeni prek dejanj samega sebe vsak dan znova odkrivati, za kar ne zadošča zgolj zavzetost, marveč predvsem energija in pogum. Človekova bivanjska istovetnost je stvar njegovih dejanj, ta pa se lahko – ali pa tudi ne – skladajo s tistim, kar človek potencialno, v zasnovi je . . .« (Dr. Boštjan M. Zupančič)